

Komisijos sprendimo santrauka**2019 m. gegužės 16 d.****Sprendimo byloje pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį santrauka****(Byla AT. 40135 – Forex-Essex Express)**

(pranešta dokumentu Nr. C(2019) 3521)

(Tekstas autentiškas tik anglų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2020/C 219/07)

2019 m. gegužės 16 d. Komisija priėmė sprendimą byloje pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį. Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 ⁽¹⁾ 30 straipsnio nuostatas Komisija skelbia šalių pavadinimus ir pagrindinį sprendimo turinį, įskaitant visas skirtas baudas, atsižvelgdama į teisėtą įmonių interesą apsaugoti savo verslo paslaptis.

1. ĮVADAS

- (1) Sprendimo adresatai dalyvavo darant vieną tęstinį SESV 101 straipsnio ir EEE 53 straipsnio pažeidimą. Pažeidimo objektas buvo konkurencijos ribojimas ir (arba) iškraipymas neatidėliotinių Dešimties grupės valiutos keitimo sandorių sektoriuje ⁽²⁾.
- (2) Dešimties grupės valiutas sudaro USD ir CAD, JPY, AUD, NZD, GBP, EUR, CHF, SEK, NOK bei DKK (t. y. 11 valiutų, kurios kartu sudaro rinkos susitarimą dėl valiutų, kurioms taikomas Dešimties grupės pavadinimas). Pagrindiniai valiutų prekiautojų klientai yra turto valdytojai, pensijų fondai, rizikos draudimo fondai, bendrovės ir kiti bankai.
- (3) Neatidėliotinių valiutos keitimo sandorių veiklą sudaro tiek i) rinkos formavimas, t. y. klientų pavedimų iškeisti sumą viena valiuta į atitinkamą sumą kita valiuta vykdymas, tiek ii) prekyba savo sąskaita, t. y. kitų valiutos konvertavimo operacijų vykdymas siekiant valdyti savo rizikos poziciją, atsiradusią dėl rinkos formavimo sandorių.
- (4) Atitinkamų įmonių neatidėliotinius Dešimties grupės valiutos keitimo sandorius sudarantys darbuotojai buvo pasirengę prekiauti bet kuria iš šių valiutų, priklausomai nuo rinkos paklausos. Nors patys dalyvaujantys prekiautojai buvo visų pirma atsakingi už konkrečių valiutų ar jų porų rinkos formavimą, jų įgaliojimai leido jiems toliau vykdyti bet kurios Dešimties grupės valiutos, įtrauktos į apskaitą, prekybos veiklą savo įmonės vardu, kurią jie atitinkamu laikotarpiu taip pat vykdė skirtingu mastu, siekdami didinti turimo turto vertę.
- (5) Pažeidimui yra svarbios šios trys pavedimų rūšys, būdingos dalyvaujančių prekiautojų prekybos veiklai, kuri atitinka klientų poreikius (rinkos formavimas):
 - neatidėliotini klientų pavedimai nedelsiant sudaryti sandorius dėl tam tikros valiutos sumos, remiantis vyraujančiu rinkos kursu,
 - sąlyginiai klientų pavedimai, kurie pradedami vykdyti pasiekus tam tikrą kainų lygį ir kurie sukuria prekiautojų rizikos poziciją. Jie yra vykdomi tik tada, kai rinka pasiekia tam tikrą lygmenį (pavyzdžiui, pavedimas vengti nuostolio (angl. *stop-loss order*) arba pasiimti pelną (angl. *take-profit order*),

⁽¹⁾ OL L 1, 2003 1 4, p. 1.

⁽²⁾ Byla nesusijusi su elektroninės prekybos neatidėliotinių valiutos keitimo sandorių veikla, kuri yra suprantama kaip neatidėliotini valiutos keitimo sandoriai, kurie yra registruojami atitinkamo banko nuosavybinėse elektroninės prekybos platformose arba jose vykdomi pagal kompiuterių algoritmus.

- klientų pavedimai vykdyti sandorį taikant konkrečią lyginamąją užsienio valiutos palūkanų normą arba tam tikrų valiutų porų palūkanų normos derinimas, kuris šioje byloje buvo susijęs tik su „WM/Reuters“ uždarymo lyginamosiomis palūkanų normomis (toliau – WMR normų derinimas) ir Europos Centrinio Banko orientacinėmis užsienio valiutų palūkanų normomis (toliau – ECB normų derinimas) ⁽³⁾.
- (6) Sprendimas skirtas šiems juridiniams asmenims (toliau – adresatai):
- UBS AG (toliau – UBS);
 - „The Royal Bank of Scotland Group plc“ ir „NatWest Markets Plc“ ⁽⁴⁾ (toliau kartu – RBS),
 - „Barclays PLC“, „Barclays Services Limited“, „Barclays Capital Inc“ ir „Barclays Bank Plc“ (toliau kartu – „Barclays“) ir
 - „Mitsubishi UFJ Financial Group Inc.“ ir „MUFG Bank, Ltd.“ (toliau kartu – BOTM).
- (7) Sprendimas grindžiamas Komisijos byloje esančių įrodymų visuma, taip pat aiškiu ir nedviprasmišku faktų pripažinimu ir jų teisiniu kvalifikavimu, kuris nurodytas šio sprendimo adresatų pateiktuose susitarimo pareiškimuose, taip pat jų aiškiu ir nedviprasmišku patvirtinimu, kad prieštaravimų pareiškimas atitinka jų pateiktą susitarimo pareiškimų turinį.

2. BYLOS APRAŠYMAS

2.1. Procedūra

- (8) Tyrimas pradėtas remiantis 2013 m. rugsėjo 27 d. įmonės UBS prašymu neskirti baudos. Vėliau, 2013 m. spalio 11 d. ir 2013 m. spalio 14 d., Komisija gavo įmonių „Barclays“ ir RBS pradinius prašymus atleisti nuo baudos arba ją sumažinti. 2014 m. liepos 2 d. Komisija su tam tikromis sąlygomis patenkino įmonės UBS prašymą neskirti baudos.
- (9) 2016 m. spalio 27 d. pradėta procedūra prieš šalis, siekiant pradėti diskusijas dėl susitarimo. Nuo 2016 m. lapkričio mėn. iki 2018 m. vasario mėn. Komisija surengė dvišalius susitikimus ir bendravo su kiekviena šalimi per tris susitarimo etapus, kaip numatyta Pranešime dėl susitarimo.
- (10) 2018 m. sausio 24 d. kolegija patvirtino tikėtinų baudų intervalus. Vėliau visos šalys pateikė susitarimo pareiškimus, kuriuose pripažino savo atsakomybę už pažeidimą (įskaitant šalies vaidmenį ir jos dalyvavimo darant pažeidimą trukmę) ir sutiko su didžiausiu Komisijos numatytos skirti baudos dydžiu.
- (11) 2018 m. liepos 24 d. Komisija priėmė prieštaravimo pareiškimą ir visos šalys aiškiai patvirtino, kad jis atitinka jų susitarimo pareiškimų turinį ir kad jos ir toliau ketina tęsti susitarimo procedūrą. 2019 m. gegužės 6 d. Konkurenciją ribojančios veiklos ir dominavimo patariamasis komitetas pateikė palankią nuomonę. 2019 m. gegužės 7 d. bylas nagrinėjantis pareigūnas pateikė galutinę ataskaitą. 2019 m. gegužės 16 d. Komisija priėmė sprendimą.

2.2. Veiksmų aprašymas

- (12) Sprendimas susijęs su įmonių UBS, „Barclays“, RBS ir BOTM karteliu „Essex Express“ (pavadintu pagal profesionalią „Bloomberg“ pokalbių svetainę, kurioje yra elgesio įrodymų), kuris veikė nuo 2009 m. gruodžio 14 d. iki 2012 m. liepos 31 d. Skirtingų įmonių dalyvavimo trukmė skiriasi (žr. (16) punktą). Kartelis užfiksuotas vykstant bendravimui dvejose „Bloomberg“ pokalbių svetainėse, kurios iš pradžių veikė lygiagrečiai: i) „Essex Express ‘n Jimmy“, kurioje bendravo įmonių UBS, „Barclays“ ir RBS prekyautojai, bei ii) „Grumpy Semi Old Men“ – įmonių BOTM, „Barclays“ ir RBS prekyautojai. 2011 m. sausio mėn. pokalbių svetainė „Grumpy Semi Old Men“ buvo prijungta prie „Essex Express ‘n Jimmy“, kuri veikė iki 2012 m. liepos mėn. Pokalbių svetainėse dalyvaujantys asmenys buvo prekyautojai, dirbę atitinkamose įmonėse atitinkamu laikotarpiu, ir kiekvienas jų turėjo įgaliojimus atitinkamos įmonės vardu sudaryti neatidėliotinus Dešimties grupės valiutos keitimo sandorius atitinkamame specialiaame neatidėliotinų valiutos keitimo sandorių skyriuje.

⁽³⁾ WMR ir ECB normų derinimas grindžiamas rinkos dalyvių neatidėliotinų valiutos keitimo sandorių veikla, vykdoma atitinkamos WMR arba ECB normos derinimo metu arba maždaug tuo metu.

⁽⁴⁾ 2018 m. balandžio 30 d. „The Royal Bank of Scotland plc“ pavadinimas buvo pakeistas į „NatWest Markets plc“.

- (13) Kartelių sudarė vienas tęstinis pažeidimas, kurį darydami prekyautojai tose privačiose, daugiausia daugiašalėse pokalbių svetainėse ir dideliu mastu bei periodiškai keitėsi tam tikra neskelbtina komercine informacija apie savo dabartinę arba būsimą prekybos veiklą. Šis keitimasis informacija vyko remiantis pagrindiniu susitarimu, kad: i) tokia informacija būtų galima pasinaudoti prekyautojams siekiant atitinkamos naudos ir siekiant nustatyti prekybos derinimo atvejus, ii) tokia informacija būtų dalijamasi privačiose pokalbių svetainėse, iii) prekyautojai neatskleistų tokios bendros informacijos, gautos iš kitų pokalbių svetainės dalyvių, šalims, nesančioms privačiose pokalbių svetainėse, ir iv) tokia bendra informacija nebūtų naudojama prieš ją pasidalijusius prekyautojus (toliau – pagrindinis susitarimas). Be to, remiantis pagrindiniu susitarimu, prekyautojai kartais derino savo prekybos veiklą, susijusią su neatidėliotinais Dešimties grupės valiutos keitimo sandoriais. Keičiantis informacija buvo siekiama daryti poveikį dviem pagrindiniams konkurencijos profesionalios neatidėliotinų valiutos keitimo sandorių veiklos srityje parametrams – kainai ir ekspertiniam rizikos valdymui.
- (14) Užuoat savarankiškai konkuravę pagal šiuos parametrus, dalyvaujantys prekyautojai priimdavo rinkos sprendimus remdamiesi savo konkurentų pozicijomis, ketinimais ir apribojimais. Probleminį keitimąsi informacija sudarė:
- keitimasis informacija apie prekyautojų atviras rizikos pozicijas, kuri gali padėti jiems įvertinti galimus vienas kito veiksmus siekiant apsidrausti nuo rizikos. Prekyautojai gaudavo informacijos, kuri galėjo būti svarbi jiems priimant vėlesnius prekybos sprendimus, keletą minučių arba tol, kol tokią informaciją pakeis kita pateikta informacija,
 - keitimasis informacija apie esamus ar numatomus siūlomų ir prašomų kainų skirtumus, iš kurios matyti prekyautojų nurodyta kaina konkrečioms valiutų poroms ir sandorių dydžiai, ir kuri taip pat galėtų turėti įtakos bendrai kainai, kurią klientai moka už valiutų prekybą. Priklausomai nuo rinkos nestabilumo tuo metu, tokia informacija gali būti naudinga kitiems prekyautojams iki kelių valandų,
 - keitimasis informacija apie vykdomą arba planuojamą prekybos veiklą ir neįvykdytus klientų pavedimus (pavedimai pirkti arba parduoti valiutą, kai rinkos kaina pasiekia nustatytą dydį, suderinti pavedimai ir neatidėliotini pavedimai), kuri padėjo dalyvaujantiems prekyautojams vėliau priimti sprendimus ir suteikė jiems galimybę nustatyti galimybes derinti prekybą.
- (15) Be to, siekdami įgyti pranašumą prieš konkurentus, kurie nebuvo pokalbių svetainių dalyviai, dalyvaujantys prekyautojai kartais derino prekybos pozicijas, norėdami daryti įtaką WMR ar ECB normų derinimui.

2.3. Kiekvienos šalies dalyvavimas vykdant veiksmus

- (16) Įmonės UBS, „Barclays“, RBS ir BOTM dalyvavo vykdant minėtus veiksmus šioje lentelėje nurodytais laikotarpiais:

1 lentelė. Šalių dalyvavimas pokalbių svetainėse

BANKAS	„ESSEX EXPRESS“ (*)	„GRUMPY SEMI OLD MEN“ (*)
UBS	2009 m. gruodžio 14 d. – 2012 m. liepos 31 d.	
BARCLAYS	2009 m. gruodžio 14 d. – 2012 m. liepos 31 d.	2010 m. rugsėjo 8 d. – 2011 m. sausio 12 d.
	2011 m. sausio 6 d. – 2012 m. liepos 31 d.	
RBS	2010 m. rugsėjo 14 d. – 2011 m. lapkričio 8 d.	2010 m. rugsėjo 16 d. – 2011 m. sausio 12 d.
BOTM	2011 m. sausio 12 d. – 2011 m. rugsėjo 12 d.	2010 m. rugsėjo 8 d. – 2011 m. sausio 12 d.

(*) Paryškintu šriftu nurodyta kiekvieno banko dalyvavimo kartelyje „Essex Express“ pradžios ir pabaigos diena.

2.4. Geografinis mastas

- (17) Geografinis pažeidimo mastas aprėpė bent visą EEE.

2.5. Taisomosios priemonės

- (18) Sprendime taikomos Komisijos 2006 m. Baudų apskaičiavimo gairės ⁽⁵⁾. Sprendimu skiriamos baudos įmonėms „Barclays“, RBS ir BOTM, kurios išvardytos (6) punkte.

2.5.1. Bazinis baudos dydis

- (19) Komisija mano, kad nustatant baudas tikslinga taikyti pardavimų vertės pakaitinį rodiklį kaip išeities tašką, nes sudarius neatidėliotinus Dešimties grupės valiutos keitimo sandorius nesukurama jokia pardavimų vertė, kurią būtų galima tiesiogiai atsekti šalių apskaitoje.

- (20) Komisija taip nustato atitinkamų pardavimų verčių pakaitinį rodiklį:

- pirma, Komisija kaip orientyrą taiko metines nominaliąsias neatidėliotinų Dešimties grupės valiutos keitimo sandorių, kuriuos atitinkama įmonė sudarė su kita sandorio šalimi, esančia EEE, sumas. Šiuo tikslu Komisija mano, kad pardavimų vertės pakaitinį rodiklį yra tikslingiau apskaičiuoti tiesiogiai pagal pajamas, kurias šalys uždirbo per mėnesius, atitinkančius jų atitinkamą dalyvavimą darant pažeidimą, vėliau nustatant jų metinį įvertį,
- antra, Komisija padaugina šias sumas iš atitinkamo koregavimo koeficiento, kuris yra vienodas visoms šalims ir atspindi taikytinus neatidėliotinų Dešimties grupės valiutos keitimo sandorių siūlomų ir prašomų kainų skirtumus. Šis koeficientas yra dviejų elementų suma: vienas jų susijęs su rinkos formavimo veikla, kitas – su prekyba savo sąskaita.

- (21) Toms įmonėms, kurios pateikė papildomų susitarimo pareiškimų byloje 40.135 – *Forex* (kuriai šis sprendimas netaikomas), Komisija savo nuožiūra nusprendė taikyti objektyvų pataisos faktorių, atspindintį laiko sutapimą, kad būtų išvengta galimo neproporcingo rezultato. Šiame sprendime pataisos faktoriai taikomi patvirtintoms įmonių UBS, „Barclays“ ir RBS pardavimų vertėms.

2.5.2. Bazinio baudos dydžio patikslinimas

2.5.2.1. Atsakomybę sunkinančios aplinkybės

- (22) Šioje byloje netaikomos jokios atsakomybę sunkinančios aplinkybės.

2.5.2.2. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės

- (23) Įmonėms UBS ir BOTM taikomos atsakomybę lengvinančios aplinkybės dėl riboto dalyvavimo, todėl kiekvienos jų bauda sumažinama 5 % Abi įmonės atitinkamai nežinojo apie pokalbių svetainės „Grumpy Semi Old Men“ ir pokalbių svetainės „Essex Express ‘n Jimmy“ egzistavimą iki šių pokalbių svetainių sujungimo.

2.5.2.3. Konkretus atgrasomojo poveikio didinimas

- (24) Siekdama užtikrinti, kad baudos turėtų pakankamą atgrasomąjį poveikį, Komisija gali padidinti skirtinos baudos dydį įmonėms, kurių apyvarta, gauta iš prekių ar paslaugų, nesusijusių su pažeidimu, pardavimo yra itin didelė ⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ OL C 210, 2006 9 1, p. 2.

⁽⁶⁾ 2006 m. Baudų apskaičiavimo gairių 30 punktas.

(25) Šioje byloje baudoms, skirtinoms įmonei BOTM, tikslinga taikyti atgrasomąjį daugiklį.

2.5.2.4. 10 % apyvartos ribos taikymas

(26) Kaip nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje, šioje byloje nė viena bauda neviršija 10 % įmonės bendros apyvartos per finansinius metus prieš priimant sprendimą ⁽⁷⁾.

2.5.2.5. 2006 m. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo taikymas. Baudų sumažinimas

(27) Įmonei UBS bauda neskirta. Be to, Komisija 50 % sumažino įmonei „Barclays“ skirtą baudą ir 25 % – įmonei RBS skirtą baudą.

2.5.2.6. Pranešimo dėl susitarimo taikymas

(28) Pritaikius Pranešimą dėl susitarimo, visoms įmonėms skirtinų baudų dydis sumažintas 10 % ir ši sumažinimo suma pridėta prie kitų sumų, kuriomis mažinamos baudos.

3. IŠVADA

(29) Remiantis Reglamento (EB) Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalimi, skirtos šios baudos:

(30) 2 lentelė. Už pažeidimą skirtų baudų dydis

Įmonė	Baudos (EUR)
UBS	0
„Barclays“	94 217 000
RBS	93 715 000
BOTM	69 750 000

⁽⁷⁾ Komisija paprašė bankų nurodyti bendrą apyvartą tiek bendraja, tiek grynąja verte. Baudos neviršija 10 % bendros bet kurios iš atitinkamų įmonių apyvartos, neatsižvelgiant į tai, pagal kurią bendrą apyvartą (bendraja ar grynąja verte) jos buvo apskaičiuotos.